T085 TKL 3 (21) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 53-Đi Đến Nhất Thiết Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM NAÊM MÖÔI BA: ÑI ÑEÁN NHAÁT THIEÁT TRÍ

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt hieåu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy seõ ñi ñeán choã naøo? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt hieåu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy seõ ñi ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raøng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt ñeán ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng aáy laø laøm choã höôùng veà cho chuùng sanh tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø tu heát thaûy phaùp. Baïch ñöùc Theá Toân! Khoâng coù tu gì laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Khoâng “thoï” tu, “hoaïi” tu laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Nhöõng phaùp gì hoaïi neân tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu? Baïch ñöùc Theá Toân! Vì saéc hö hoaïi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu; vì thoï, töôûng, haønh, thöùc, möôøi hai xöù, möôøi taùm giôùi hö hoaïi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu. Ngaõ cho ñeán keû bieát, keû thaáy hö hoaïi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät goïi laø hoaïi tu. Vì Thí Ba-la-maät hö hoaïi, neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu; cho ñeán vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät hö hoaïi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu. Vì noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng hö hoaïi, neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Tu-boà-ñeà! Vì saéc hö hoaïi neân Baùt- nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu; cho ñeán vì trí Nhaát thieát chuûng hö hoaïi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø hoaïi tu. Baáy giôø, Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy, Boà-taùt ôû ñòa vò baát thoái chuyeån phaûi neân nieäm bieát. Neáu Boà-taùt khoâng ñaém tröôùc ôû trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy, thì neân bieát ñoù laø ñòa vò baát thoái chuyeån; khoâng ñaém tröôùc ôû trong Thieàn Ba-la-maät, cho ñeán Thí Ba-la-maät, khoâng ñaém tröôùc ôû trong Boán nieäm xöù cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, thì neân bieát ñoù laø ñòa vò baát thoái chuyeån. LUAÄN: Hoûi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät chaúng phaûi choã ñeán, chaúng choã khoâng ñeán, côù sao Tu-boà-ñeà laïi hoûi ngöôøi tu Baùt-nhaõ ñi ñeán choã naøo? Vaø

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 2

côù sao Phaät ñaùp ñi ñeán Nhaát thieát trí? Ñaùp: Ngoaïi ñaïo noùi: Caùc phaùp töø nhaân ñi ñeán quaû, töø ñôøi tröôùc ñi ñeán ñôøi nay, töø ñôøi nay ñi ñeán ñôøi sau. Vì phaù caùi ñieân ñaûo chaáp thöôøng aáy neân noùi khoâng coù choã ñeán, chaúng phaûi khoâng choã ñeán. Trong ñaây Tu- boà-ñeà ñem taâm voâ tröôùc maø hoûi, Phaät laáy taâm voâ tröôùc maø ñaùp. Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo khoâng, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng chöôùng, khoâng ngaïi, ñöôïc söï giaûi thoaùt khoâng chöôùng, khoâng ngaïi, vì khoâng chöôùng, khoâng ngaïi coù tính nhaân quaû töông

tôï, neân noùi ngöôøi hieåu Baùt-nhaõ thaâm saâu ñi ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà thöa: Vò Boà-taùt bieát Baùt-nhaõ Ba-la- maät laøm choã höôùng veà cho heát thaûy chuùng sanh, nhö ñöùa con bò khoå naõo böùc baùch ñeán nöông cha meï. Hoûi: Côù sao chæ coù vò Boà-taùt hieåu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu laø choã höôùng veà cho chuùng sanh? Ñaùp: Vì Boà-taùt coù taâm ñaïi bi ñoái vôùi chuùng sanh, neân thöôøng tu taäp Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì tu Baùt-nhaõ neân coù theå hieåu heát thaûy phaùp, ñeàu thu vaøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät; theá neân, tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø tu heát thaûy phaùp. Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù thaät phaùp nhaát ñònh coù theå thuû ñaéc, neân trong kinh noùi khoâng coù tu gì laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Trong Baùt- nhaõ Ba-la-maät heát thaûy caùch quaùn saùt ñeàu coù loãi neân khoâng “thoï”, aáy laø khoâng “thoï” tu. “hoaïi” tu laø vì heát thaûy phaùp voâ thöôøng taùn hoaïi neân goïi laø “hoaïi” tu. Phaùp coù theå phaù hoaïi laø saéc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Phaät chaáp nhaän lôøi cuûa Tu-boà-ñeà noùi. Cuoái phaåm treân coù noùi taùnh, töôùng, dung maïo cuûa vò Boà-taùt baát thoái chuyeån, nay neân thí nghieäm bieát, ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu coù ñaém tröôùc hay khoâng? Neáu coù ñaém tröôùc thì sai, neáu khoâng coù ñaém tröôùc thì ñuùng töôùng noù. Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù hai haïng: 1. Nhôn Baùt-nhaõ Ba-la-maät, quaùn heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, Baùt-nhaõ cuõng töï khoâng. 2. Khoâng theå quaùn Baùt-nhaõ cuõng khoâng, neân trong kinh noùi thí nghieäm bieát coù ñaém tröôùc hay khoâng. KINH: Neáu coù Boà-taùt ôû ñòa vò baát thoái chuyeån, khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, khoâng cho lôøi ngöôøi khaùc noùi laøm cöông yeáu, cuõng khoâng theo ngöôøi khaùc chæ daïy tu haønh thì vò Boà-taùt baát thoái chuyeån khoâng bò duïc taâm, saân taâm, si taâm troùi buoäc. Neáu vò Boà-taùt baát thoái chuyeån thì khoâng xa lìa saùu Ba-la-maät; neáu vò Boà-taùt baát thoái chuyeån khi nghe noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, thì taâm khoâng kinh, khoâng maát, khoâng sôï, khoâng haõi, khoâng hoái haän, maø hoan hyû öa nghe, thoï trì, ñoïc tuïng, nhôù nghó ñuùng, tu haønh ñuùng nhö kinh noùi. Tu-boà-ñeà! Neân bieát Boà-taùt aáy ñôøi tröôùc ñaõ nghe nghóa lyù trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, ñaõ thoï trì, ñoïc tuïng, giaûng noùi, nhôù nghó ñuùng. Vì sao? Vì Boà-taùt aáy coù

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 3

oai ñöùc lôùn neân nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy, taâm khoâng kinh, khoâng maát, khoâng sôï, khoâng haõi, khoâng hoái haän maø hoan hyû öa nghe, thoï trì, ñoïc tuïng, nhôù nghó ñuùng. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, khoâng kinh, khoâng sôï, cho ñeán nhôù nghó ñuùng thì vò Boà-taùt aáy laøm sao tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät daïy: Taâm tuøy thuaän trí Nhaát thieát chuûng, Boà-taùt neân nhö vaäy tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo goïi laø taâm tuøy thuaän trí Nhaát thieát chuûng, Boà-taùt neân nhö vaäy tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät daïy: Tuøy thuaän “khoâng” laø Boà-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu; tuøy thuaän voâ töôùng, voâ taùc, voâ sôû höõu, baát sanh, baát dieät, baát caáu, baát tònh, Boà-taùt neân nhö vaäy tu haønh Baùt-nhaõ

Ba-la-maät. Tuøy thuaän nhö moäng, huyeãn, soùng naéng, tieáng vang, bieán hoùa laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Phaät baûo tuøy thuaän khoâng, cho ñeán tuøy thuaän nhö moäng, nhö huyeãn laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt tu haønh phaùp gì? Hoaëc saéc, hoaëc thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt khoâng tu haønh saéc, khoâng tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán khoâng tu haønh trí Nhaát thieát chuûng. Vì sao? Vì choã tu haønh cuûa Boà-taùt laø phaùp khoâng coù taïo taùc, laø phaùp khoâng bieán hoaïi, khoâng töø ñaâu ñeán, cuõng khoâng ñi ñaâu, khoâng choã truù. Phaùp aáy khoâng theå ñeám, khoâng coù löôøng. Neáu khoâng ñeám, khoâng löôøng phaùp aáy khoâng theå thuû ñaéc; khoâng theå duøng saéc thuû ñaéc; cho ñeán duøng trí Nhaát thieát chuûng thuû ñaéc. Vì sao? Vì saéc töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø saéc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng töùc laø Nhaát thieát trí; Nhaát thieát trí töùc laø Nhaát thieát chuûng. Saéc "Nhö töôùng" cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng "Nhö töôùng" ñeàu laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc. LUAÄN: "Giaûi thích": Boà-taùt baát thoái chuyeån laø, ñoái vôùi lôøi noùi cuûa ngöôøi khaùc, khoâng sanh nieäm cho laø coù thaät, khoâng thaät. Vì sao? Vì ngöôøi khaùc coù hai haïng: Haïng taïi gia ñaém tröôùc caùi vui naêm duïc, hö doái, baát tònh; haøng ngoaïi ñaïo xuaát gia ñaém tröôùc taø kieán baát thaät. Nhöõng ñieàu hai haïng aáy noùi ñeàu khoâng coù thaät söï neân khoâng tin. Vì ngöôøi töï chöùng ñaéc thöïc töôùng caùc phaùp, neân duø coù Phaät thaân hieän ñeán noùi lôøi phaù hoaïi thaät töôùng caùc phaùp cuõng chaúng tin. Vì chöùng ñöôïc phaùp voâ vi neân taâm an truï, khoâng coøn di chuyeån. Boà-taùt aáy tuy chöa ñöôïc Phaät ñaïo maø vì caùc phieàn naõo tham duïc v.v... ñaõ bò cheû moûng neân khoâng bò loâi keùo. Vì taâm

thöôøng khoâng lìa saùu Ba-la-maät, bieát khí vò quaû baùo cuûa thieän phaùp neân taâm thöôøng öa vui khoâng lìa saùu Ba-la-maät. Coù caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân nghe Baùt-nhaõ thaâm saâu, khoâng sôï, khoâng haõi, hoan hyû muoán nghe, ñoïc tuïng, hoûi nghóa, tu taäp. Nhö saám seùt thì chim nhoû, sôï haõi, raàu cheát, coøn chim lôùn Khoång töôùc vui möøng, nhaûy nhoùt. Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, ngöôøi taø kieán nghe thaáy sôï haõi, vò Boà-taùt baát thoái chuyeån nghe thì vui möøng, taâm khoâng nhaøm chaùn, khoâng bieát ñuû; neân noùi laø vui möøng muoán nghe. Trong ñaây Phaät noùi nhaân duyeân: Boà-taùt aáy ôû ñôøi quaù khöù ñaõ nghe Baùt-nhaõ Ba-la- maät thaâm saâu, ñaõ chöùa nhieàu phöôùc ñöùc, trí tueä neân coù oai ñöùc lôùn. Coù oai ñöùc lôùn neân khoâng sôï haõi. Tu-boà-ñeà hoûi: Boà-taùt aáy nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu tuy khoâng sôï haõi, nhöng Baùt-nhaõ khoâng coù ñònh töôùng neân tu haønh theá naøo? Phaät daïy: Taâm tuøy thuaän trí Nhaát thieát chuûng. Hoûi: Boà-taùt aáy chöa ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, laøm sao tuøy thuaän? Ñaùp: Theá neân noùi taâm tuøy thuaän roát raùo khoâng, töùc laø taâm tuøy thu- aän trí Nhaát thieát chuûng. Trí Nhaát thieát chuûng laø töôùng tòch dieät. ÔÛ trong phaåm sau Phaät daïy heát thaûy töôùng tòch dieät laø trí Nhaát thieát chuûng, theá neân noùi tuøy thuaän roát raùo khoâng, töùc laø tuøy thuaän trí Nhaát thieát chuûng. Tuøy thuaän voâ töôùng, voâ taùc, hö khoâng, baát sanh, baát

dieät, baát caáu, baát tònh, nhö moäng cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà hoûi: Taâm tuøy thuaän roát raùo khoâng, quaùn phaùp gì? Phaät ñaùp: Khoâng quaùn saéc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Vì sao? Vì trí tueä muoán caàu söï thaät, maø saéc v.v... laø phaùp höõu vi taïo taùc ñeàu hö doái; trí Nhaát thieát chuûng laø thaät phaùp. Thaät phaùp neân vöôït quaù phaùp höõu vi; vì vöôït quaù phaùp höõu vi neân noùi phaùp aáy laø phaùp voâ taùc, voâ taùc giaû, khoâng bieán hoaïi. Khoâng bieán hoaïi laø phaùp aáy khoâng töø saùu Ba-la-maät ñeán, neân noùi khoâng töø ñaâu ñeán. Khoâng ñi vaøo trong Phaät phaùp neân noùi raèng khoâng ñi ñeán ñaâu. Phaùp höõu vi vì hö doái neân khoâng truï; trong phaùp voâ vi vì khoâng coù öùc töôûng phaân bieät neân cuõng khoâng truï. Vì naêm uaån hoøa hôïp neân coù soá löôïng saùu ñöôøng, vì hö hoaïi naêm uaån töông tuïc neân voâ löôïng voâ soá. Vì voâ löôïng voâ soá neân ñöôøng ngoân ngöõ döùt, vì ñöôøng ngoân ngöõ döùt neân khoâng theå do tu haønh saéc phaùp v.v... maø ngoä ñöôïc. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Caùc phaùp saéc v.v... töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø caùc phaùp saéc v.v... Vì sao? Vì caùc phaùp saéc nhö v.v... töùc laø Nhaát thieát trí nhö; Nhaát thieát trí nhö töùc laø caùc phaùp saéc nhö v.v... vì vaäy, neân noùi nhö aáy laø khoâng hai, khoâng khaùc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.